

MUZEJSKI VJESNIK 8

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Bjelovar, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Stručni kolegij Muzeja grada Koprivnice
Odgovorni urednik: Franjo Horvatić
Urednik, lektura i korektura: Zorko Marković
Tehnički urednik: Marijan Špoljar

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Glasilo solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori.

NAKLADNIK

Centar za kulturu Koprivnica, OOUR Muzej grada Koprivnice

ZA NAKLADNIKA

Franjo Horvatić

TISAK

SOUR »PODRAVKA«, OOUR Koprivnička tiskara, 1985.

BROJ 8 – VELJAČA 1985.
GOD. VIII

SADRŽAJ

MUZEJSKA PREZENTACIJA	1
Franjo Horvatić – Problemi muzejske prezentacije	3
Darko Sačić – O muzejskoj prezentaciji	4
Marina Šimek – Mogućnost prezentacije budućeg stalnog postava arheološkog odjela	5
Marijan Špoljar – Izazovi prezentacije	9
MUZEOLŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA	12
Jasna Tomičić – Jubilej Gradskog muzeja Varaždin	13
Goran Jakovljević – O osnivanju Gradskog muzeja u Bjelovaru	16
Vladimir Kalšan – 30 godina Muzeja Međimurja – Čakovec	18
Rastko Pražić – 25 godina rada Muzeja Moslavine u Kutini	20
Marina Šimek – Metode vođenja dijateke arheološkog odjela GMV	23
ARHEOLOGIJA	25
Željko Tomičić – Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja prostora Međimurja u razdoblju od 1972. do 1982. godine (II)	26
Mladen Medar – Arheološko-antropološki nalaz iz okolice Bjelovara	37
Zorko Marković – Nekoliko nalaza iz Vinče u Muzeju grada Koprivnice	38
Božidar Gerić – Probno iskapanje lasinjskog naselja na lokalitetu »Dolina« kod Ždralova	41
Zoran Homen – Prilog proučavanju lasinjskih keramičkih bočica	44
Mladen Medar – Bilješka o nalazu lasinjske kulture u Bjelovaru	47
Zorko Marković – Još o nalazima s Raićevog brega kod Srdinca	49
Josip Vidović – Goričan 1984. (preliminarni izvještaj)	53
Josip Vidović – Sondažno istraživanje skupine tumula kod Donjeg Mihaljevca u Međimurju 1984. godine (preliminarni izvještaj)	55
Željko Tomičić – Skupni nalaz ranosrednjovjekovnog novca 12. i 13. st. iz Čakovca	57
Željko Tomičić – Ranosrednjovjekovno groblje na redove u Juraju u Trnju	59
Željko Tomičić – Gradišće kod Nedelišća – rezultati pokusnih istraživanja	61
Željko Tomičić – Rezultati pokusnih arheoloških istraživanja kraj Dvorišća u Međimurju	63
UMJETNOST	65
Tomislav Đurić – Pavlinski ljetnikovac na Veternici	66
Dragutin Feletar – Inovacije jednog »Prstena«	69
Marijan Špoljar – Tri mlada koprivnička umjetnika	70
ETNOLOGIJA	75
Libuše Kašpar – Etnološka bibliografija novinskih članaka (II)	76

VIJESTI	80
Stjepan Hajduk – Zaštitni radovi na »Fantekovoj hiži«	81
Ljubica Ramušćak – Seminar o folklornom plesu u Međimurju	83
Zorko Marković – Aktivnost Povijesnog društva Koprivnica u 1984. godini	83
Dragutin Feletar – »Podravski zbornik« kao primjer	85
Dragutin Feletar – Monografija koja obavezuje	86
AKCIJE	88

JOŠ O NALAZIMA S RAIČEVOG BREGA KOD SRDINCA

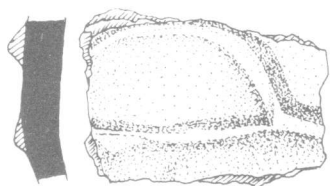
Lokalitet Raičev breg (takav naziv je zapisao dugogodišnji suradnik MGK, pok. Miro Perković iz Hlebina, koji ondje ima vinograd) nalazi se na brežuljku gdje su smještene goričarske kleti, pretežno stanovnika iz ravničarskih naselja. Nalazi se između sela Srdinac i Plavšinac, te je do nedavno registriran kao Plavšinac. Smatramo, budući da smo upozoreni na to od nekih mještana Srdinca, da ovaj lokalitet treba biti pripisan u literaturi Srdincu, jer katastarski pripada ovome mjestu, a i nalazi se uz srdinačke kleti i vinograde.¹

Miro Perković je s ovoga slikovitog brijega često donosio ulomke keramike, ali bez sasvim precizne lokacije. Poznato je ipak da su nalazi pronađeni oko njegove kleti, u njegovom vinogradu i vinogradu Vlade Beleca.

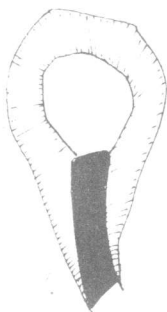
Prva kratka objava ovoga materijala i lokaliteta potječe od tadašnje arheologinje MGK Sonje Kolar, koja je navela da je lokalitet otkriven u travnju 1975. godine, a 1976. je otkrivena veća količina keramičkih nalaza na istočnoj padini brijega, gdje su nalazene i ljudske kosti, te pepeljaste mrlje, po čemu autorica zaključuje da se radi o razorenim grobovima. Navodi da je nađena keramika rađena na kolu, kao i gruba atipična keramika, te datira ovo nalazište u kasni laten, kao i lokalitet Delovi – Poljane². Kasnije taj isti lokalitet spominje N. Majnarić–Pandžić u smislu teze o istovremenosti grube tradicionalne domorodačke i kasnolatenke keramike³. Autor ovoga rada pokušao je 1980. godine vremenski razlučiti nalaze s lokaliteta Delovi – Poljane I (pronađene iskapanjem 1974. godine), te je došao do drugačijih zaključaka, koji negiraju istovremenost, ali uvažavaju višestruku naseljenost toga terena⁴, što se i potvrdilo zaštitnim iskapanjem 1983. godine, kada je na jednome dijelu toga terena konstatirano i postojanje čistoga stariježeljeznodobnoga sloja s objektima⁵. Stoga smo, pregledavajući ponovno materijal iz Srdinca (tada označen kao Plavšinac) označili 1981. godine ovaj lokalitet kao stariježeljeznodobni i latenski⁶.

Godine 1982. provedeno je hitno zaštitno istraživanje lokaliteta Grede I, te je tom prilikom iz zatvorenih cjelina dobiven materijal koji je izuzetno pogodan za komparativnu analizu, posebno sa lokaliteta u blizini. Kao i ondje (u objektu 25), na Raičevom bregu nalazimo zdjele s uvučenim obodom i kosim kanelurama⁸ (T. 2/4), facetirane drške (T.2/1)⁹, lončiče s kratkim vratom¹⁰, lonce s barbotinom¹¹, amfore s jako izvijenim vratom¹², te brojne gredaste plastične aplikacije s otiscima prsta ili zarezima¹³. Objekt 25 na lokalitetu Delovi – Grede I datiran je pouzdanu u Ha B period¹⁴. Šalice s facetiranom sedlastom drškom koja prelazi obod a zadebljana je s unutarnje strane posude bliže obodu (T. 1/2) imaju analogije npr. u Krupačama i Vukovaru¹⁵. Jedna drška crvene boje ima na sebi dvije rožaste izbočine, a u donjem dijelu je izrazito šira (T. 2/2). Analogije joj nalazimo npr. u Pobrežju (grob 52, grob 60), koje je također datirano u Ha B stupanj¹⁶.

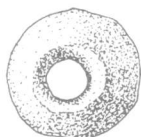
Posude ovoga razdoblja je crne, sive i crvene boje, a ponekad je i uglačano, te ima izraziti sjaj. Među keramičkim materijalom istoga vremena nalazimo i šire terine s pseudo-drškicama (T. 2/5), te ulomke širega prienosnog ognjišta s rupama između gornjega i donjega šupljeg dijela, kakvome analogije nalazimo npr. u Krizevcima.¹⁷ Istome razdoblju najvjerojatnije pripadaju manji bikonični prišljen (T. 1/3), ulomci s girlandnim plastičnim aplikacijama (T. 1/1), keramički kolutovi i slični ma-

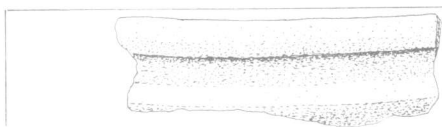
1

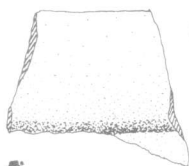
2

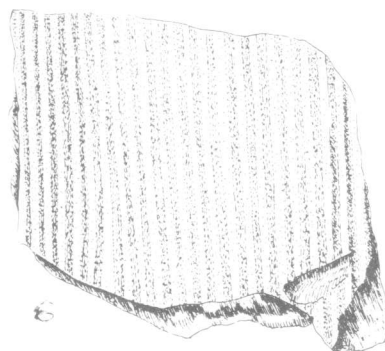
3

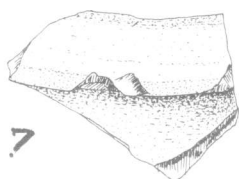
4.

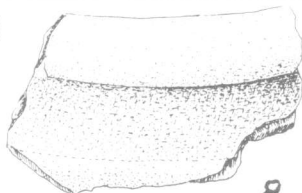
5

6

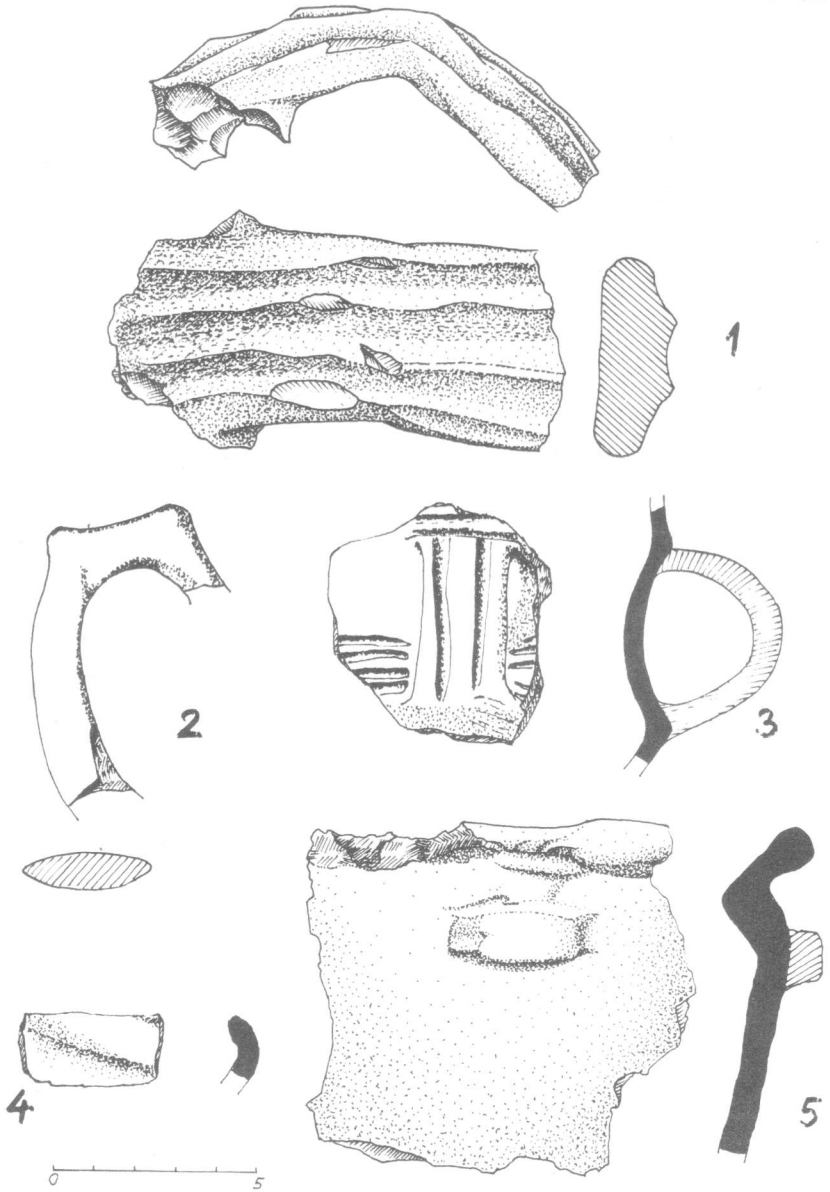
7

8

1-8: Srdinac – Raičev breg

1-5: Srdinac - Raičev breg

terijal. Jedan širi keramički ulomak liči na obodne produžetke drški kakve u istome razdoblju nalazimo u Bosni¹⁸. Neki ulomci ornamentirani su žljebljenjem (T. 2/3) ili urezivanjem. Prema analizi ovoga materijala jasno je da je ovaj lokalitet bio naseljen stanovništvom kulture polja sa žarama u kasnome brončanom dobu 7Ha B), a moguće je da je život nastavljen i u starijemu željeznom dobu.

Kasnome latenu pripada materijal drugačije izrade i karakteristika. Posuđe je crne, sive, ali i crvene boje, rađeno na brzrotirajućem kolu. Zastupljene su uobičajene latenske zdjele (T. 1/4), te lonci i lončići (T. 1/5–8), među kojima ima i prilično onih ornamentiranih žljebljenom imitacijom češljastog ornamenta (T. 1/6). Neki ulomci s imitacijom češljastog ornamenta izrađeni su od grafitirane gline. Naravno, postavlja se pitanje nije li neki od starijih oblika preživio i u kasnome latenu se također zadržao¹⁹. Međutim, na lokalitetu Delovi – Grede I, u pouzdanim zatvorenim cjelinama 1. stoljeće p.n.e. (objekti 4 i 7) nismo pronašli posuđe starijih karakteristika, niti ono koje nije rađeno na brzrotirajućem lončarskom kolu²⁰. Svjesni smo da to još nije dokaz da je stari način izrade i oblikovanja posuđa potpuno napušten, ali je očito da su to još samo iznimke, koje se, doduše, donekle zadržavaju čak i u antičkom razdoblju²¹.

Ulomci sivih lonaca s oštro raščlanjenim profilima, ulomci oker posuda (i drška) pripadaju razdoblju kasnog srednjeg vijeka (vjerojatno 15–16. stoljeće). Stoga pitanje ljudskih kostiju, pronađenih na istočnoj padini brijega, ostavljamo do daljnjega otvorenim, jer je moguće da se radi o kasnosrednjovjekovnoj nekropoli.

Kako je po gornjoj analizi vidljivo, lokalitet Raičev breg kod Srdinca pouzdano je bio naseljen u kasnome brončanom dobu (možda s produžetkom života u starijemu željeznom dobu), kasnom latenu i kasnome srednjem vijeku. Stoga treba revidirati ranije ocjene da se radi o isključivo kasnolatenkom nalazištu²².

Bilješke:

1. Zahvaljujemo M. Grubačeviću iz Srdinca, koji nas je upozorio na to i s kojim smo taj teren obišli u jesen 1983. godine.
2. S. Kolar, Podravski zbornik 76, Koprivnica 1976, 106–107, 81. Sl. na str. 107/1–5
3. N. Majnarić–Pandžić, Znanstveni skup Varaždin 1975, Izdanja HAD-a 2, Zagreb 1978, 154; autorica, međutim, ipak nije prva spomenula nalaze s ovoga nalazišta, jer ih je S. Kolar obradila u novinama; v. S. Kolar, Glas Podravine br. 28, Koprivnica 1975.
4. Z. Marković, Podravski zbornik 80, Koprivnica 1980, 324–328
5. Z. Marković, Podravski zbornik 84, Koprivnica 1984, 296–298
6. Z. Marković, Podravski zbornik 81, Koprivnica 1981, 201, 234
7. Z. Marković, Podravski zbornik 84, 295 i d.
8. o. c. T. 2/2, 3, 9, T. 3v1
9. o. c. T. 1/12, T. 3/9
10. o. c. T. 1/10
11. o. c. T. 1/11, 14
12. o. c. Sl. 2
13. o. c. T. 2/6, 7, 10
14. o. c. 295
15. K. Vinski–Gasparini, Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj, Monografije 1, Zadar 1973, 181, 187, T. 100/7 (Krupače), T. 122/4, T. 123/5, T. 124/3 (Vukovar–Lijeve bara): faza IV i V, Ha B, s trajanjem do u Ha C.
16. S. Pahić, Pobrežje, Katalogi in monografije 6, Ljubljana 1972, 17–18, T. 11/16, T. 13v2.
17. Z. Homen, Muzejski vjesnik 5, Varaždin 1982, T. 1/8
18. B. Čović, Glasnik Zemaljskog muzeja-arheologija, n.s. XX, Sarajevo 1965, T. XIX/7, T. XX/17, T. XXI/5 itd.
19. N. Majnarić–Pandžić, Znanstveni skup Varaždin 1975, 154
20. Z. Marković, Podravski zbornik 84, 298, T. 5–7
21. npr. neke posuđe u antičkim nekropolama Kunovec Breg, Gola i Novačka (sve u MGK).
22. Crteži uz ovaj tekst: J. Fluksi (T. 1, T. 2/1,5), Z. Marković (T. 2/2–4)